

संपादकीय...

संपादक
दिपक मोरेश्वर नाईक

आहे सवलत तरी...

दिवसेंदिवस वाढतच जाणाऱ्या टोलच्या भुर्दंडांच्या पार्श्वभूमीवर केंद्रीय वाहतूकमंत्री नितिन गडकरी यांनी जाहीर केलेली वार्षिक तीन हजार रुपयांच्या पासची योजना स्वागतार्ह असून, खासगी वाहनांनी नियमित प्रवास करणाऱ्या नागरिकांसाठी ती फायदेशीर आहे; मात्र त्यातील नेमक्या तरतुदी पाहिल्या, तर विशेषतः महाराष्ट्रातील वाहनधारकांना त्यातून मिळणारा दिलासा अत्यंत अपुरा ठरणारा आहे. येत्या १५ ऑगस्टपासून सुरू होत असलेल्या या तीन हजार रुपयांच्या फास्टॅग पासद्वारे दोनशे फेऱ्या किंवा एक वर्ष यांपैकी जे आधी असेल, तेवढा प्रवास करता येईल. बिगर व्यावसायिक खासगी वाहनांसाठी ही सवलत लागू असेल. हा वार्षिक पास घेतल्यानंतर वाहनचालकांना प्रति टोलनाका फक्त १५ रुपये पडतील, हा या योजनेचा मोठा फायदा आहे. प्रारंभी ही योजना समाज माध्यमांवरून त्रोटक स्वरूपात जाहीर झाल्यानंतर देशभरात त्याच्या तपशिलाविषयी मोठा संभ्रम निर्माण झाला होता. हल्ली देश-विदेशातील बडे नेते अत्यंत महत्त्वपूर्ण घोषणाही समाजमाध्यमांवर करू लागले आहेत. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्यासह देशातील अनेक मंत्रीही तोच मार्ग अवलंबतात. पूर्वी अशा महत्त्वाच्या निर्णयांच्या घोषणांसाठी पत्रकार परिषद घेण्याची पद्धत होती, तेथे प्रश्नोत्तरांमधून अनेक शंका-संभ्रम दूर होत. परंतु या नव्या एकतर्फी संवादामुळे दुसऱ्या दिवशी नागरिकांच्या शंकांबाबत खुलासे करण्याची वेळ आली. त्यामधून समोर आलेल्या तपशिलांद्वारे योजनेची कल्पना येते. या पासद्वारे वार्षिक २०० फेऱ्या सवलत लागू असून एक टोलनाका म्हणजे कमी असल्याने बहुसंख्य वाहनचालकांसाठी हा पास निरुपयोगी ठरण्याची शक्यता आहे. तसेच या महामार्गांवरून सुमारे ७० टक्के व्यावसायिक वाहने प्रवास करीत असल्याने त्यांच्यासाठी टोलचा भुर्दंड कायम राहणार आहे. एक फास्टॅग देशभरात चालतो, तर त्यावर मिळणारी सवलत सर्वत्र का लागू होत नाही, हा प्रश्न नागरिकांना पडू शकतो; मात्र केंद्र सरकार आणि राज्य सरकारांचे अर्थकारण वेगवेगळे आहे. राज्य सरकारच्या उत्पन्नामध्ये टोलसंकलनाचा वाटा हजारो कोटी रुपयांचा आहे, त्यात अशी सवलत देऊन त्या उत्पन्नावर पाणी सोडणे राज्याच्या तिजोरीला परवडणारे नसल्याने हा विरोधाभास दिसतो. त्याचच राज्यात सरकारने अनेक टोलनाक्यांवर हलक्या वाहनांना पूर्वीच टोलमाफी दिली आहे. तसेच भविष्यातील टोलच्या उत्पन्नावर विसंबून पुणे-मुंबई एक्सप्रेस वेवरील 'मिसिंग लिंक' यासारखे अनेक प्रकल्प हाती घेण्यात आले आहेत. त्या पार्श्वभूमीवर अशा सवलतीमुळे त्या प्रकल्पांचे अर्थकारण बदलण्याची भीती सरकारला वाटत असावी. अर्थात, वर्षभरात खासगी वाहनाने मोठ्या प्रमाणात प्रवास करणाऱ्यांसाठी हा पास फायदेशीर आहे. तसेच भविष्यात टोल नाकेच काढून टाकण्याचा सरकारचा विचारही स्वागतार्ह आहे. देशात खासगीकरणाचे वारे वाहू लागल्यानंतर नव्वदच्या दशकात रस्त्यांसारख्या पायाभूत सुविधांच्या उभारणीमध्ये खासगी भांडवलाचा प्रवेश होऊन या गुंतवणूकदारांना परतावा देण्यासाठी 'टोल' लागू झाला. गडकरी यांच्याच पुढाकाराने आकारास आलेल्या 'पुणे-मुंबई एक्सप्रेस वे' सारख्या योजनेच्या यशानंतर देशभरात या मार्गाने रस्तेउभारणीस वेग आला आणि लाखो किलोमीटरचे महामार्ग साकार झाले. देशभरात हजारोहून अधिक टोलनाक्यांतून सुमारे ७० हजार कोटी रुपये जमा होतात, असा अंदाज आहे. मात्र, रस्त्यांच्या लांबीप्रमाणेच टोलचा भुर्दंडही दिवसेंदिवस वाढून आता तर तो डोईजड झाला आहे. टोल वाढत असला, तरी त्या प्रमाणात महामार्गांवर सुविधांच्या नावाने ठणणा आहे. अनेक रस्त्यांवर खड्डे असून टिकटिकाणी अंधाराचे साम्राज्य आहे. बहुसंख्य टोल नाक्यांवर संकलनासाठी 'लेन' अपुऱ्या असल्याने तेथे प्रचंड रंगा लागून लाखो वाहनचालकांचा वेळ वाया जातो. वाहनखरेदीच्या वेळीच आकारण्यात येणाऱ्या एकरकमी वाहनकरणी ही रक्कम वसूल करावी, अशी वाहतूकदार संघटनेची जुनी मागणी असली, तरी या टोलला अद्याप पर्याय सापडलेला नाही. टोल नाक्यांवरील कटकटीतून दिलासा देण्यासाठी 'फास्टॅग' सारखे उपाय योजले, तरी अनेक ठिकाणी 'सेन्सर' बिघडण्यासारख्या तांत्रिक अडचणींचा सामना करावा लागतो. या महामार्गांवर प्रचंड वेगामुळे होणाऱ्या अपघातांमध्ये हजारोंचे बळी जात आहेत. हे अपघात कमी करण्यासाठी पुरेशा उपाययोजना करण्यात आलेल्या नाहीत. टोलवाढीला कोणतेही तर्कशास्त्र राहिलेले नाही, साधारण चक्रवाढ पद्धतीने वाढणारे टोलचे दर मध्यमवर्गीयांही आवाक्याबाहेर जात असून मालवाहतुकीचा खर्चही वाढल्याने एकूण महागाईत भर पडत आहे. हे धोरण आणि त्याच्या अंमलबजावणीत कोणतीही पारदर्शकता नसून टिकटिकाणी टोल माफियांचा सुळसुळोट झाला आहे. त्या पार्श्वभूमीवर नवे 'फास्टॅग धोरण' हे सुधारणांचे पाऊल मानले, तरी लाखो वाहनचालकांना दिलासा देण्यासाठी सर्वसमावेशक आणि पारदर्शक धोरण लागू करण्याची गरज आहे.

उन्हाळ्या संपून जून महिन्याला सुरुवात झाल्यानंतर दरवर्षी आपल्याकडे वर्तमानपत्रांसह विविध माध्यमांमध्ये कमी विद्यार्थी पटसंख्येमुळे शेकडो, हजारोंच्या संख्येने मराठी शाळा बंद पडल्याच्या बातम्या वाचनात, ऐकण्यात आणि पाहण्यात येतात. अलीकडच्या काळात खासगी इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांना शिकायला पाठवण्याकडे कल असल्यामुळे मराठी शाळांमध्ये आपल्या पात्यांना शिकविण्यासाठी बहुतांश पालक अनुत्सुक असल्याचे प्रकर्षाने जाणवते.

यामुळे मराठी शाळांमधील विद्यार्थ्यांची पटसंख्या ही दिवसेंदिवस कमी होत असून राज्यभरात गेल्या काही वर्षांमध्ये हजारोंच्या संख्येने मराठी शाळा बंद पडल्याची आकडेवारी आहे. आरंभी ताजे उदहरण घ्यायचे झाले तर मुंबईतील मराठी शाळांचे घेता येईल.

मुंबईत नुकत्याच चार दिवसांपूर्वी म्हणजेच सोमवार, १६ जूनपासून नवीन शैक्षणिक वर्षाला सुरुवात झाली. त्यानंतर शाळांना सुरुवात झाल्याच्या नेमक्या दोन दिवसांतच मुंबईत १३ वर्षात महापालिकेच्या १३१ मराठी शाळा बंद झाल्याची खळबळजनक बातमी समोर आली. माहिती अधिकाऱातून हे धक्कादायक वास्तव समोर आले. केवळ शाळाच नव्हे तर शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांची संख्याही कमी झाली आहे.

२०१२-१३ ते २०२४-२५ या १३ वर्षांतील महापालिका शाळांतील मराठी शाळा, विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या घटली असता मराठीचा आलेख घसरता असल्याचे चित्र आहे. २०१२-१३ वर्षी ३८५ मराठी शाळेस ८१,२१६ विद्यार्थी आणि ३,८७३ शिक्षक होते. मात्र, २०२४-२५ यावर्षी २५४ मराठी शाळा, ३६,२०५ विद्यार्थी तर ९२६ शिक्षक असल्याचे समोर आले. मराठी शिक्षकांची संख्या २३ टक्के, विद्यार्थी संख्या ४५ टक्के आणि शाळांची संख्या ६६ टक्क्यांवर आल्याचे माहिती अधिकारामधून समोर आले आहे. ही परिस्थिती सध्या एकट्या मुंबईतील आहे. राज्यभरातील मराठी शाळांची परिस्थिती याहून भयानक आहे.

पालकांची इंग्रजी शाळांना पसंती आणि मराठी शाळांना दुरूनच नमस्कार, या भूमिकेमुळे राज्यातील अडीच हजारांहून

मराठी शाळा म्हणताहेत, या बाळांनो या रे या...!

ज्येष्ठ कवी, गीतकार भा. रा. तांबे यांच्या प्रसिद्ध बालगीतांतील या बाळांनो या रे या, लवकर भरभर सारे या, या ओळी आपल्या सर्वांनाच ठाऊक आहेत. मराठी माध्यमांमध्ये शिकून मोठे झालेल्या प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या मनात आजही या बालगीतांतील ओळी घर करून आहेत. मराठी शाळांमध्ये मराठीच्या विषयाला आणि मराठीच्या पुस्तकातच ही कविता आपल्या सर्वांना शिकायला मिळाली. मात्र, आजच्या घडीला आपल्या महाराष्ट्रातील सर्व मराठी शाळा विद्यार्थ्यांसाठी याच ओळी म्हणत असून त्या अनेकांना ऐकूही येत नसल्यासारखी परिस्थिती उद्भवली आहे, असे म्हटल्यास ते चुकीचे ठरणार नाही.

अधिक मराठी शाळा अडचणीत आल्याची भयानक परिस्थिती आहे. यामध्ये कोकण विभागात जवळपास ७००, पश्चिम महाराष्ट्रात तब्बल ८०० हून अधिक, मराठवाड्यात ही संख्या ५०० च्या घरात असून उत्तर महाराष्ट्रात ४०० च्या घरात आहे. विदर्भात ही संख्या सर्वाधिक असून ९०० हून अधिक शाळांचा समावेश आहे. विशेषतः, ग्रामीण भागात मुलांची संख्या कमी झाली आहे, तर शहरी भागात इंग्रजी माध्यमाकडे पालकांचा ओढा आहे, त्यामुळे ही परिस्थिती ओढवली आहे.

एका बाजूला मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाल्याचा आनंद आहे, तर दुसऱ्या बाजूला मराठी शाळांकडे विद्यार्थी फिरवत असलेली पाठ हा चिंतेचा विषय बनला आहे. विदर्भात जवळपास ९८६ शाळा या एक आकडी पटसंख्येच्या झाल्या आहेत. १० पेक्षा कमी पटसंख्या झाल्याने या शाळा बंद पडण्याच्या मार्गावर आहेत. कोकणात ही संख्या ७०० च्या घरात आहे. रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, रायगड, ठाणे, पालघर या प्रत्येक जिल्ह्यात सरासरी १५० ते २०० शाळा बंद पडण्याच्या स्थितीत आहेत.

राज्यात गेल्या काही वर्षांपासून ६ हजारांहून अधिक मराठी शाळा एक आकडी पटसंख्येवर आल्या आहेत. म्हणजे पहिली ते चौथी या एकूण चार वर्गात १० पेक्षा कमी मराठी विद्यार्थीसंख्या आहे. दिवसेंदिवस अनेक मराठी शाळांतील विद्यार्थ्यांची संख्या घटत आहे. दुसरीकडे, इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा या भरगच्च दिसत आहेत. त्यामुळे मराठी शाळा बंद पडण्याच्या मार्गावर आहेत. मराठी भाषेवर मोठ्या प्रमाणात राजकारणी होतांना दिसत आहे. मात्र, दुसरीकडे मराठी शाळा टिकविण्यासाठी किंवा त्या सुरू

शैक्षणिक साहित्येखील आपल्याच शाळेतून खरेदी करण्याची सक्ती अनेकांना केली जाते. अनेकदा तर सण, उत्सव अथवा विविध समारंभ तसेच सहलींसाठीही वेगळ्या खर्च करावा लागतो. काही खासगी शाळांमध्ये तर विद्यार्थ्यांना डब्यांमध्ये प्रत्येक दिवशी वेगळे पदार्थ देण्याच्या सूचना पालकांना केल्या जातात. तरीदेखील पालक अनेक बाबींमध्ये आर्थिक तडजोड करून आपल्या पाल्यांना खासगी शाळांमध्येच शिकवतात ते केवळ आपला पाल्य हा स्पर्धात्मक युगात मागे राहू नये, केवळ या न्यूनगंडातून. परंतु, मुळात ही समजुतच चुकीची आहे.

आतापर्यंत अनेकांनी सरकारी शाळांमध्येच शिक्षण घेऊन विविध क्षेत्रात नाव कमावल्याचा इतिहास आहे. खासगी शाळांचा दबदबा हा अलीकडच्या काळातील असून याआधी सरकारी शाळांचाच पर्याय शिक्षणासाठी उपलब्ध होता. क्वचितचच खासगी शाळांचा पर्याय पूर्वीच्या काळात असायचा. परंतु, त्याही काळात अनेकजण शिकून मोठे झाले आहे. त्यांनी विविध क्षेत्रांमध्ये आपले नाव कमावल्याचा इतिहास आहे. त्यामुळे खासगी इंग्रजी शाळांमध्येच उत्तम शिक्षण मिळते, असे काही नाही.

लाखोंचा खर्च करून विद्यार्थ्यांना खासगी इंग्रजी शाळांमध्ये शिक्षणासाठी पाठविले जाते. परंतु, महाविद्यालयात गेल्यानंतर परिस्थिती समान होते. सरकारी शाळांमधील विद्यार्थी आणि खासगी इंग्रजी शाळांमधील विद्यार्थी महाविद्यालयांमध्ये एकत्रितपणेच शिक्षण घेतात. त्यामुळे ही परिस्थिती पाहिल्यास कोणी पुढे आणि मागे राहण्याचा प्रश्नच निर्माण होत नाही. खासगी इंग्रजी शाळांमधून सुरुवातीपासून जागतिक भाषेतून शिक्षण घेण्याची सवय असल्याने महाविद्यालयातील इंग्रजी शिक्षण

मराठी आणि इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांत पहिलीपासून हिंदी भाषा शिकण्याच्या सक्तीला राज्यातून जोरदार विरोध झाल्यानंतर आणि ती दूर करण्याचे आश्वासन शालेय शिक्षणमंत्र्यांपासून मुख्यमंत्र्यांपर्यंत सर्वांनी दिल्यानंतरही अप्रत्यक्षरीत्या हिंदी लादण्याचा झालेला नियम अतार्किक आणि शिक्षणशास्त्राला धरून नाही. मुष्ट म्हणजे ज्या नवीन शैक्षणिक धोरणाच्या (एनईपी) अंमलबजावणीचा भाग म्हणून हे केले जात आहे, त्या धोरणाशीही ते सुसंगत नाही. शिक्षणातील त्रिभाषा सूत्र नसले आणि त्याचच पुनरुच्चार 'एनईपी'त झाला असला, तरी पहिलीपासून तिसरी भाषा शिकवा, असे त्यात नमूद करण्यात आलेले नाही. कोणतीही भाषा लादली जाणार नसल्याचेही 'एनईपी'त स्पष्ट करण्यात आले आहे. 'एनईपी'ची आपल्याला अनुकूल पद्धतीने अंमलबजावणी करण्याचे अधिकार राज्याला असले, तरी पहिलीपासून हिंदीची सक्ती अनाटायी होती. विरोधानंतर ही सक्ती दूर करण्याचे आश्वासन दिले गेले. मात्र, त्याच्या पूर्ततेसाठीचा शासन निर्णय पाहिल्यावर हिंदीची सक्ती कायम असल्याचेच दिसते. हिंदीऐवजी अन्य भाषा शिकू इच्छिणाऱ्यांची संख्या वीस नसल्यास त्यांना त्यांची भाषा शिकता येणार नाही; हिंदीच शिकवावी लागेल. विद्यार्थ्यांची संख्या वीस झाल्यावरही संबंधित भाषेचे शिक्षक न मिळाल्यास ऑनलाईन पद्धतीने ती भाषा शिकवाी लागेल. हा सारा खटाटोप करायचा नसेल, तर हिंदी शिका, हा याचा अर्थ. मुळात पहिलीपासून तिसरी भाषा शिकवण्याची गरज नसताना एक अतिरिक्त विषय विद्यार्थ्यांवर लादणे चुकीचे आहे. ही चूक दुरुस्त करण्याची आवश्यकता असताना पहिलीपासून हिंदी शिकण्याला पर्याय निर्माण करण्याचा भास निर्माण करण्यात आला आहे.

लहान मुले नव्या गोष्टी पटपट शिकतात, विशेषतः नवीन भाषा ती

घेता तो वेगळ्या पद्धतीने लादण्याचा प्रयत्न होत आहे. पहिलीपासून हिंदीच नव्हे, तर अन्य कोणतीही तिसरी भाषा शिकविण्याची गरज नाही; उच्च प्राथमिक स्तरापासून तिसरी भाषा शिकवली जावी. कसलीही कारणे न देता पहिलीपासूनच्या तिसऱ्या भाषेच्या सक्तीचा निर्णय सरकारने मागे घेणे हेच शिक्षणशास्त्राला अनुसरून आहे. मराठी आणि इंग्रजी या माध्यमांच्या खेरीज अन्य म्हणजे उर्दू, कन्नड, गुजराती, हिंदी आदी माध्यमांच्या विद्यार्थ्यांना पहिलीपासून त्यांची माध्यम भाषा, मराठी आणि इंग्रजी या तीन भाषा शिकविल्या जात आहेत. त्यामुळे मराठी आणि इंग्रजी या माध्यमांच्या शाळांतील विद्यार्थ्यांसाठी तिसरी भाषा अणगली जात असल्याचे शिक्षण खात्याकडून सांगितले जात आहे. माध्यमांतील विद्यार्थ्यांच्या तुलनेत मराठी आणि इंग्रजी माध्यमांतील मुले मागे पडू नयेत, असा हेतू त्यांच्यावर विषयांचे आणि अभ्यासाचे ओझे होणार नाही, हे पाहिले जावे. आपला समाज एकसंध नाही. महानगरांपासून निमशहरांपर्यंत आणि खेड्यांपासून आदिवासी पाड्यांत; विविध सामाजिक घटकांत तो विभागला गेला आहे. घरी वेगळी आणि बाहेर वेगळी भाषा बोलणाऱ्यांची संख्याही काही कमी नाही. शिक्षणाची पार्श्वभूमी नसलेल्या घरांतील मुलांची संख्याही लक्षणीय आहे. या सर्वांना एकसारखे ऑनलाईन पद्धतीने ती भाषा शिकवाी लागेल. हा सारा खटाटोप करायचा नसेल, तर हिंदी शिका, हा याचा अर्थ. मुळात पहिलीपासून तिसरी भाषा शिकवण्याची गरज नसताना एक अतिरिक्त विषय विद्यार्थ्यांवर लादणे चुकीचे आहे. ही चूक दुरुस्त करण्याची आवश्यकता आहे. याबाबत शिक्षणज्ञ, शिक्षण चळवळीतील कार्यकर्ते, माजी अधिकारी, पालक आदी सर्व घटकांशी संवाद साधून मार्ग काढता अड्डहास केला जात आहे; आणि सरकारने दाखवावी.

...पण राज्य विद्यापीठांचे काय?

कमी होत जाणे, सरकारी नोकऱ्यांचे कंत्राटीकरण करणे आणि तांत्रिक शिक्षणातून बहुराष्ट्रीय कंपन्यांमध्ये नोकऱ्या मिळणार होत जाणे, या सर्वांचा फार मोठा फटका शिक्षण व्यवस्थेला बसला आहे. त्यातून कला व सामाजिक शास्त्रे, विज्ञान व वाणिज्य या शाखांमध्ये प्रचंड उदासीनतेचे वातावरण निर्माण झाले आहे. केवळ तांत्रिक शिक्षणातूनच प्रगती होईल, असा समज समाजामध्ये निर्माण झाल्याने, कला व सामाजिक शास्त्रांकडे आपोआप दुर्लक्ष झाले. जणू काही समाजातील सर्व समस्या केवळ तंत्रज्ञानाने सुटणार आहेत. यापुढे माणसाला जगण्यासाठी कला आणि सामाजिक शास्त्रांची गरज नसावी, अशी जाणीवपूर्वक धारणा निर्माण करण्यात आल्याने, तंत्रशिक्षणाकडे ओढा वाढला.

शिवाय, परदेशी भांडवली कंपन्यांमुळे केवळ तांत्रिक शिक्षणाला महत्त्व देऊन नोकऱ्या निर्माण केल्याने, मध्यमवर्गीयांचा कला व सामाजिक शास्त्रांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन बदलला. भारतात येऊ घातलेल्या परदेशी विद्यापीठांमधून सामाजिक शास्त्रे व कला शिकविली जाणार का? याबाबत अद्याप संभ्रम असला तरी, ही विद्यापीठे प्रचंड पैसा घेऊन तांत्रिक शिक्षण देतील, यात शंका नाही. त्यामुळे भारतातील विविध विद्यापीठांमधून शिकविल्या जाणाऱ्या कला, सामाजिक शास्त्र, वाणिज्य

व इतर तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्येही कंत्राटीकरण करणे होईल. त्यामुळेच परदेशी विद्यापीठांपुढे भारतातील राज्य विद्यापीठे आणि अनुदानित महाविद्यालये कसा टिकाव धरतील, हा प्रश्नच आहे.

मागील सत्रापासून राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०ची अंमलबजावणी करण्यात आली. त्यामुळे अभ्यासक्रम व परीक्षा पद्धतीतही आमूलाग्र बदल झाले. ही प्रक्रिया आता सगळीकडे राबवली जात असताना, याची कोणतीही पूर्वतयारी करून घेतलेली नाही. त्यामुळे तांत्रिक व वैयक्तिक शिक्षण व्यवस्थेत प्रचंड स्पर्धा, तर कला, वाणिज्य, विज्ञान या शाखांमध्ये उदासीनता वाढल्याने, प्रथम कनिष्ठ महाविद्यालयं अरिष्टा यात गांभीर्य आहेत आणि पुढे क्रमशः याचा गंभीर परिणाम वरिष्ठ विभागावर होईल.

विज्ञान शाखेच्या विद्यार्थ्यांनी बहुतांशी विना-अनुदानित महाविद्यालयं निवडली आहेत, कारण महाविद्यालयात न जाता पदवी प्राप्त होत आहे. शहरी भागात कोचिंग क्लासेस सोबत कनिष्ठ महाविद्यालयांचे समायोजन झाल्याने, अनुदानित स्तरावरही लवकरच तितकाच गंभीर परिणाम होत आहे. सरकारला शिक्षणाचे खासगीकरण करावयाचे आहे. त्यामुळे देशात गेल्या पंधरा वर्षांत वेगाने खासगीकरणची प्रक्रिया वाढवण्यात आली आहे. त्यामुळे शिक्षणाच्या खासगीकरणाचा झपाटा

नवी मुंबईत सिडको येथे आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक संकुल उभारून पाच आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठांची केंद्रे स्थापन करण्यात आली आहेत. त्यामध्ये ऑस्ट्रेलियातील एक, इंग्लंड येथील दोन, इटली येथील एक आणि अमेरिकेच्या एका विद्यापीठाचा समावेश आहे. १४ जून रोजी शासनाच्या वतीने या पाच परदेशी विद्यापीठांसेबत समर्पजस्य करार समारंभ संपन्न झाला आहे. या पाच परदेशी विद्यापीठांन्यतिरिक्त भविष्यात आणखी पाच विद्यापीठांची केंद्रे निर्माण होणार आहेत. अशावेळी राज्य विद्यापीठांची अवस्था काय होईल? उच्च शिक्षण क्षेत्रासाठी ही धोक्याची घंटा असेल का? असे प्रश्न उच्च शिक्षण क्षेत्रात निर्माण होऊ लागले आहेत. राज्य विद्यापीठे आणि अनुदानित सॅलॅगित महाविद्यालयांची अवस्था दिवसेंदिवस बिकट होत असताना, परदेशी विद्यापीठांना मात्र रेड कार्पेट अंधरण्यात आला आहे.

एकीकडे उच्च शिक्षण क्षेत्रात अतिशय उदासीनतेचे वातावरण असताना, कनिष्ठ महाविद्यालयांची सुद्धा परिस्थिती फारशी वेगळी नाही. यावर्षी अकरावी प्रवेशासाठी २१.२३ लाख जागा आहेत आणि अर्ज आलेत १२.०५ लाखच; म्हणजे साडेआठ लाखांहून अधिक जागा रिक्त आहेत. ५२७ कॉलेजसाठी प्रवेशाच्या निम्वेच अर्ज आले आहेत. यावर्षी अकरावी प्रवेशासाठी ग्रामीण व शहरी विभागात ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात आली. या प्रक्रियेमुळे फारसा प्रतिसाद मिळाला नाही, असे वरकरणी दिसत असले तरी, शिक्षण क्षेत्रामध्ये असलेल्या उदासीनतेचा हा परिणाम होय, हे स्पष्टच आहे.

एकेकाळी शिक्षणातून समाज विकास आणि व्यक्ती विकास होतो, असा समज सर्वत्र असल्यामुळे प्रचंड संघर्ष करून शिक्षण मिळवले जात होते. परंतु शिक्षण व्यवस्थेमध्ये आलेल्या खासगीकरण आणि उदासीनतेमुळे 'शिकून काय फायदा' असा समज समाजामध्ये रूढ झाला. सोबतच, सरकारी नोकऱ्यांचे प्रमाण

चाकवतची पळीवाढी भाजी

साहित्य : चाकवतची मध्मम आकाराची जुडी १, बेसन/हरभरा डाळीचे पीठ/मूगडाळ पीठ - २ ते ३ टेबलस्पून, दही - ३ ते ४ टेबलस्पून, मीठ - चवीनुसार, साखर- दोन चिमूट, हळद व तिखट - रंग येण्यापुरते, अर्धी मूठ शेंगदाणे भिजवून (एँचळक), २-३ चमचे हरभरा डाळ भिजवून (एँचळक).

फोडणीसाठी : साजूक तूप - २ टेबलस्पून, जिरे, हिंग, हिरवी मिरची उभी चिरून - १.

पाककृती : चाकवताची चांगली पाने निवडून, स्वच्छ धुऊन कूकरला किंवा बाहेर पातेल्यात पाणी घेऊन उकडून घ्यावीत. भिजवलेले शेंगदाणे व हरभरा डाळ घालणार असाल तर तेही शिजवून घ्यावेत. शिजलेला पाला गार झाला की निथळून त्यात अनुक्रमे बेसन आणि दही घालून मिक्सरला एकजीव बारीक करून घ्यावे. मिक्सरला बारीक करणे नको असेल तर रवीने एकजीव घुसळून घ्यावे. गुठळ्या राहता कामा नयेत. शिजलेले शेंगदाणे, हरभरा डाळही घालावी. हे मिश्रण गॅसवर जाड बुड्याच्या कढईत किंवा पातेल्यात गरम करायला

ठेवावे. हवे तितके पाणी घालून आपल्याला हवे तसे सरसरीत करून घ्यावे. बेसन शिजल्यावर भाजीला दाटपणा येतो. त्या अंदाजाने पाणी घालावे. चवीनुसार मीठ, दोन चिमूट साखर, रंगापुरती किंचित हळद व तिखट

घालून भाजीला एक उकळी आणावी.

जास्त अजिबात उकळायचे नाही. फोडणीसाठी लोखंडी पळी गॅसवर तापत ठेवावी. त्यात साजूक तूप घालून ते जरा तापले की लगेच जिरे टाकावे, ते तडतडल्यावर हिंग व मिरची घालून गॅस बंद करावा. फोडणी जरा गार झाली की भाजीखालचा गॅस बंद करून त्यात पळी फोडणीसकट अरगाद बुडवावी. चुर्र आवाज झाला पाहिजे. फोडणी पळीने भाजीत नीट मिसळ्यावी. भाजी उकळल्यावर गॅस बंद करून भाजीवर झाकण ठेवावे व भाजी जरा मुरू द्यावी. गरमागरम किंवा गार भाजी पोळी/भाकरी/भात/ब्रेडसोबत खावी.

‘ई’ जीवनसत्व सुंदर त्वचेसाठी वरदान

मानसिक ताण, अपुरी झोप किंवा वाढते वय या पैकी कोणत्याही कारणांनी चेहऱ्यावर सुरकुत्या येऊ शकतात. त्वचा कोरडी पडत असली तरी सुरकुत्या येऊ लागतात. अश्या वेळी ‘ई’ जीवनसत्त्वाच्या कॅप्सूल मधील जेल नियमितपणे चेहऱ्यावर लावल्यास सुरकुत्या कमी होऊन कालांतराने नाहीशा होतात. रसायनयुक्त मेकअप वापरल्याने त्वचेमधील पेशींचे नुकसान होते. हे नुकसान ही ‘ई’ जीवनसत्त्वामुळे भरून निघण्यास मदत होते. तसेच ‘ई’ जीवनसत्व त्वचेला आर्द्रता देऊन त्वचेचा कोरडेपणा दूर करते.

‘ई’ जीवनसत्त्वाच्या वापराने त्वचेवर काही कारणांने आलेले व्रण किंवा ओरखडे लवकर भरून निघण्यास मदत होते. चेहऱ्यावरील व्रण किंवा डाग नाहीसे होण्याकरिता ‘ ई’ जीवनसत्त्वाची कॅप्सूल अर्धी कापून त्यातील जेल व्रणावर लावावे. हा उपाय दररोज करावा. काही दिवसांनंतर डाग हलके झालेले दिसून येतील. ‘ई’ जीवनसत्त्वामुळे त्वचेतील कोलाजेनमध्ये वाढ होऊन व्रण लवकर नाहीसे होतील.

काही व्यक्तींच्या चेहऱ्यावर पिग्मेंटेशनमुळे काळे डाग येतात. काहींच्या बाबतीत हे पिग्मेंटेशन फारच जास्त असते. ‘मेलानिन ‘हा घटक त्वचेला रंग देणारा आहे. हा घटक जेव्हा मोठ्या प्रमाणात त्वचेखाली एकाच

केसांचे सौंदर्य आणि त्वचेचे तेज वाढवणाऱ्या पोषक द्रव्यांमध्ये ‘ई’ जीवनसत्व हे सर्वात महत्वाचे घटक आहे. यामध्ये त्वचेला आर्द्रता प्रदान करणारे गुण असून, त्वचा सदैव तरुण आणि सुंदर दिसण्याकरिता आवश्यक पोषक घटक आहे.

‘ई’ जीवनसत्त्वाच्या कॅप्सूलमधील जेल नियमित चेहऱ्यावर लावल्यास किंवा केसांना लावल्यास त्वचा आणि केस दोन्हीही सुंदर बनतात.

रोज वापरण्यात येणाऱ्या मेकअप ब्रशची स्वच्छता करणेही आवश्यक आहे. यात जमणारे अंश रिकन आणि आय इन्फेक्शनसाठी कारणीभूत ठरू शकतात. जाणून घ्या काही टिप्स -

आवश्यक आहे मेकअप ब्रशची सफाई

■ मेकअप ब्रशमध्ये डस्ट, ऑईल आणि बॅक्टेरिया जमत असतात. म्हणून जितका ब्रशचा वापर असेल त्याप्रमाणे तो स्वच्छही केला गेला पाहिजे.

■ एका बाऊलमध्ये दोन तुतीयांश पाणी आणि एक तुतीयांश व्हिनेगर टाकून ब्रश भिजवून ठेवा. काही वेळानंतर ब्रश पाण्यातून काढून स्वच्छ पाण्याने धुऊन टाका.

■ आपण क्लॅंजरने ब्रश स्वच्छ करू शकता. याने ब्रशची घाण बाहेर निघून जाते.

स्तनदा स्त्रियांनी हे खाणे टाळावे...

आई होणे हे प्रत्येक स्त्रीसाठी आनंदाची बाब असते. गरोदरपणात तसेच आई झाल्यावर म्हणजेच बाळाच्या जन्मानंतर स्त्रीला पोषक तत्त्वांची कमतरता भासते. त्यासाठी तिने संतुलित आणि पौष्टिक आहाराचे सेवन केले पाहिजे. जेणेकरून तिचे आणि बाळाचे आरोग्य सुदृढ राहील. बाळ जन्माअगोदर आणि जन्मल्यानंतर पण आपल्या आईवरच निर्भर असतो. कारण आई जे काही खाते ते तिच्या बाळस मिळते. त्यासाठी तिने समतोल आणि सकस आहार घ्यायला हवा, जेणेकरून बाळस काही त्रास होऊ नये. तुमच्या खानपानामध्ये केलेल्या एका चुकीने ही बाळाच्या आरोग्यास हानी होऊ शकते.

आई बाळस स्तनपान करवते, त्यामुळे तिच्या दुधातून बाळाला आहार मिळत असतो आणि तेच त्याच्या वाढीस लाभकारी असते. आईने आपल्या आहारात अरबटरचरबट पदार्थांचा समावेश केल्यास बाळस त्रास होऊ शकतो. स्तनपान करत असलेल्या स्त्रियांनी आपल्या आहारात कोणत्या पदार्थांचा समावेश करायला नको ते जाणून घेऊ या...

■ आपल्या जेवणात उडीद डाळ किंवा त्यापासून बनवलेले पदार्थ खाणे टाळावे यामुळे पोटात गॅस होतो आणि त्यामुळे बाळस त्रास होऊ शकतो. बाळाचे पोट दुखू शकते.

■ साखरेपासून बनवलेल्या पदार्थांचा वापर कमी करावा. जास्त गोड खाण्याने बाळस भविष्यात मधुमेहाचा त्रास होण्याची दाट शक्यता असते.

■ बाहेरचे खाणे जसे चिप्स, शीतपेय, पिझ्झा, बर्गर खाणे टाळावे. बाळाला पोट दुखणे, हगवणीचा त्रास तसेच स्थूलपणाचा त्रास होऊ शकतो.

■ तेलकट पदार्थांचे सेवन करू नये. त्यामुळे बाळाच्या लिट्हरला त्रास होऊ शकतो.

जीमेलवरून पाठवलेला ई-मेल अनसॅंड करता येतो. जीमेलमध्ये हा पर्याय मिळतो आणि त्याची वेळ वाढवून तुम्ही रिसिडरच्या मेलबॉक्समध्ये गेलेला ई-मेल देखील मागे घेऊ शकता.

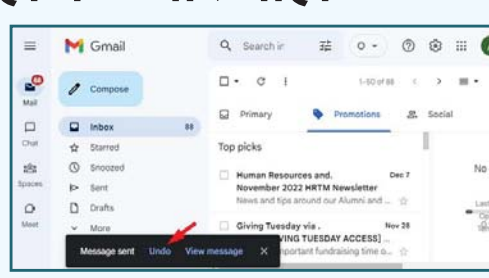
व्हॉट्सअॅप आणि फेसबुक मेसेंजरसारखे अॅप्स येण्यापूर्वी ई-मेलस खासगी तसेच बिझनेस कम्युनिकेशनचा महत्त्वाचा भाग होते. त्याव्यतिरिक्त ऑनलाइन कनेक्ट होण्याचा दुसरा पर्याय उपलब्ध नव्हता. आजही अनेक कॉर्पोरेट आणि गव्हर्नमेंट विभागादेखील ई-मेल कम्युनिकेशनचा वापर करतात. परंतु जर तुम्ही चुकीच्या ई-मेल अॅड्रेसवर ई-मेल पाठवला तर ? किंवा पाठवलेल्या ई-मेलमध्ये चुका असतील तर ? काळजी करू नका! आम्ही तुम्हाला असे उपाय सांगितले आहेत ज्यांच्या मदतीनं तुम्ही ई-मेल किंवा जीमेल मेसेज सहज अनसॅंड करू शकता.

पाठवलेला ई-मेल पोहोचण्याच्या आधीच डिलीट कसा करायचा? समोरच्या व्यक्तीलाही कळणार नाही

● त्यातील ‘Undo’ ऑप्शनवर टॅप करा. **कॉम्प्युटरवरून ई-मेल अनसॅंड कसा करायचा ?**

तुम्ही लिहलेला ई-मेल पाठवल्यावर लगेचच तुम्हाला खाली ‘Message sent’ टॅब दिसते आणि ‘Undo’ किंवा ‘View message’ असे पर्याय दिसतील. ‘Undo’ वर क्लिक करा.

नोट : तुमच्याकडे ई-मेल कॅन्सल किंवा अनसॅंड करण्यासाठी ५ ते ३० सेकंदांचा कालावधी असतो.

ई-मेल अनसॅंड करण्याचा कालावधी कसा वाढवायचा ?

■ तुम्ही अगदी सहज ई-मेल अनसॅंड करण्याचा कालावधी वाढवू शकता. त्यासाठी तुम्हाला पुढील स्टेप्स फॉलो कराव्या लागतील.

■ तुमच्या कॉम्प्युटरवरून जीमेल ओपन करा.

■ तिथे उजवीकडे वरच्या बाजूला सेटिंगवर क्लिक करा.

■ तिथे ऑल सेटिंग ऑप्शन शोधा.

■ त्यानंतर ‘Undo send’ ऑप्शनची निवड करा आणि ५ ते ३० सेकंदांमधून तुमच्या सोयीचा पर्याय निवडा.

■ खाली स्कॅरोल करा आणि बदल सेव्ह करा.

अंडे तुमचे रक्षण करेल मधुमेह होण्यापासून

आजच्या घडीला कमी वयातच कित्येक लोकांना मधुमेह म्हणजे डायबेटिसचा त्रास होऊ लागला आहे. पण तुम्हाला जर अंडे खायला आवडत असेल तर तुमच्यासाठी एक आनंदाची बातमी आहे. तसे तर अंडे नेहमी खाल्ल्याने अनेक फायदे होतात. पण ‘अमेरिकन जर्नल ऑफ क्लिनिकल न्यूट्रिशन’ मध्ये नुकत्याच प्रकाशित झालेल्या एका अभ्यासात असे समोर आले आहे की, एका आठवड्यात चार अंडी पुरुषांनी खाल्ली तर त्यांना टाइप-२ मधुमेह होण्याची शक्यता आठवड्यातून एकच अंड खान्याच्या पुरुषांपेक्षा ३७ टक्क्यांनी कमी होते. जगभरात टाइप-२ मधुमेह चांगला वेगाने पसरत असून वर्ष १९८४ ते १९८९ च्या मधील ४२ ते ६० वयोगटातील २,३३२ वयोवृद्ध लोकांच्या खाण्या-पिण्याच्या सवयींचे पूर्व फिनलंड विश्वविद्यालयातील संशोधकांनी मूल्यांकन केले. त्यानंतर १९ वर्षे त्यांचा फॉलोअप घेतल्यानंतर ४३२ लोकांना टाइप-२ मधुमेह झाल्याचे आढळले. अभ्यासातून समोर आले की, अंड्याचे सेवन केल्याने टाइप-२ मधुमेह होण्याची शक्यता आणि रक्तात ग्लूकोज स्तर कमी झाला.

किचनमधील हे पदार्थ केवळ स्वाद नाही तर त्वचेची चमकदेखील वाढवतात

हरभरा पीठ आणि हळदीचा फेस पॅक साहित्य :

- अर्धा किंवा एक चमचा हळद
- चार चमचे हरभरा पीठ
- दूध किंवा पाणी

वापरण्याची पद्धत :

- हरभरा पीठ आणि हळदीची पेस्ट बनवण्यासाठी पाणी किंवा दुधाचा वापर करा.
- ही पेस्ट चेहरा, मानेवर लावा आणि वाळू द्या. नंतर पाण्याने धुऊन घ्या.
- ही पेस्ट आठवड्यातून १ किंवा २ वेळा वापरली जाऊ शकते.

हे कसे कार्य करते ?

हळदीत करक्युमिन नावाचे अँटीऑक्सिडेंट आढळतात आणि त्यात अँटी-इंफ्लेमेटरी गुणधर्म असतात. हे त्वचेतील हानीकारक पदार्थ काढून आणि कोलेजनचे उत्पादन वाढवून त्वचेस तेजाळ करते.

साखरेमुळे होणारे नुकसान

साखर मानव जीवनातील अविभाज्य अंग आहे आणि तिचा गोडवा जितका हवा हवासा वाटतो तेवढेच ते नुकसानदायकही आहे. जर आपल्यालाही साखर खाण्याची सवय असेल तर यापासून होणारे पाच नुकसान जाणून घ्या :

मधुमेह : आपल्या परिचारात कोणालाही डायबेटिस असल्यास आपण साखर कमी करावी. कारण अनुवांशिक रूपात याचे सेवन मधुमेहाचे कारण बनू शकतं.

खाज : साखरेची अतिरिक्त मात्रा सेवन केल्याने गुप्तांगांमध्ये खाज सुटण्याची तक्रार होते. याने गुप्तांगाहून अत्यधिक तरल स्त्राव आणि संक्रमण होण्याची शक्यताही असते.

हृदयरोग : अधिक साखरेमुळे हृदयनलिकेत चरबी जमा होऊन ती ब्लॉक होण्याची शक्यता असते. याने हार्ट अ‍ॅटॅकची शक्यता वाढते.

इसब : त्वचेवर अधिक साखर सेवन केल्याचे वाईट परिणाम भोगावे लागतात. एका संशोधनाप्रमाणे साखरेमुळे इसब होण्याची शक्यता वाढते.

कमजोर हाडे : साखरेमुळे हाडे कमजोर होतात आणि ऑस्टिओपोरोसिस रोग होण्याची शक्यता असते.

वजन कमी करायचे आहे? मग काकडीचे सेवन करा!

काकडीत खूप कमी प्रमाणात कॅलरी असतात. १०० ग्रॅम काकडीमध्ये ५४ कॅलरी ऊर्जा असते. म्हणूनच काकडी खाल्ल्यानं वजन वाढत नाही. काकडी ब्लड प्रेशर कमी करते, मात्र ब्लड प्रेशरचा त्रास असणाऱ्या रुग्णांनी काकडीला मीठ लावून खाऊ नये. काकडी शरीरातील विषारी पदार्थ सुरिनच्या माध्यमातून शरीराबाहेर काढते.

काकडीमध्ये अल्ट्रासोन फॉर्मिंग (शार) म्हणूनच प्रॉडक्टमध्येही प्रयोग केला जातो. यात अँटीऑक्सिडंटचं काम करणारे व्हिटॅमिन ए, सी, मॅगनेज, पोटॅशियम, सिलिका आणि सल्फर असते.

ताप आल्यास काकडीचा ज्यूस प्यावा. त्यामुळे शरीराचं तापमान नियंत्रणात राहतं.

जर अपचनाचा त्रास होत असेल तर जेवणासोबत सॅलड म्हणून काकडी खावी.

काकडी गोल कापून डोळ्यावर ठेवल्यास डोळ्यांची जळजळ कमी होते. दररोज सॅलड म्हणून काळं मीठ, काळीमिरी आणि लिंबू पिळून काकडी खावी. काकडीची कोशिंबिरी बनवून आपण खाऊ शकता.

चामखीळ काढण्यासाठी काही घरगुती उपाय

आपल्या शरीरावर काही वेळा चामखीळ येतात. हे नको असलेले चामखीळ शरीरातील त्वचेची छिद्रे प्रसरण पावत नसल्याने येतात. यावेळी त्वचेस शुद्ध वायू मिळत नसल्याने चामखीळ बनतात. त्याव्यतिरिक्त पापिलोमा विषाणुमुळे पण चामखीळ होतात. कधी कधी हे तीळ आणि चामखीळ अनुवांशिक असतात तर कधी शरीरातील बदलणाऱ्या हार्मोन्समुळे पण आढळतात. हे तीळ किंवा चामखीळ आपल्या सौंदर्यात बाधक असतात. शरीरावर जास्त प्रमाणात तीळ किंवा चामखीळ असल्यास त्वचा तज्ज्ञांचा त्वरित सल्ला घ्यावा. हे एखाद्या आजाराचे संकेतही असू शकतात. काही वेळा चिकित्सक सर्जरी करण्याचा सल्ला देतात. पण या चामखीळां आपण काही घरगुती उपाय करून पण नाहीसे करू शकतो. आपण आपल्या स्वयंपाकातील दैनंदिन उपयोगात येणाऱ्या साहित्यांचा वापर करून चामखीळाचा नायनाट करू शकतो. चला तर मग बघू या काय आहे हे साहित्य...

लसूण : लसूण हे फक्त खाण्यासाठी नव्हे तर सौंदर्यवर्धक देखील आहे. लसणाच्या पाकळ्यांची पेस्ट करून दररोज रात्री तीळ किंवा चामखीळावर लावून त्यावर सुती कापड झाकून ठेवावे. सकाळी उठल्यावर अंधोळ करून धुऊन घ्यावे. आठवड्यातून ३-४ वेळा केल्याने चामखीळाचा नायनाट होईल.

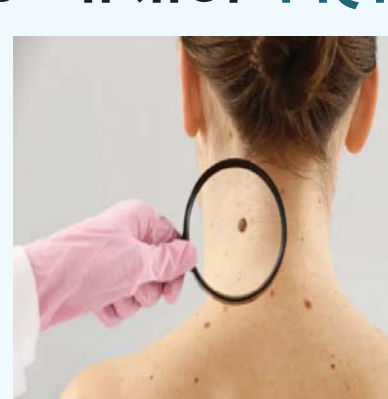
कांदाचा रस : कांदाचा रस आपल्याला माहीतच आहे की केसांच्या वाढीसाठी तसेच केसांची उत्तम निगा राखण्यासाठी वापरला जातो. याच बरोबर शरीरावरील तीळ किंवा चामखीळासाठी कांदाच्या रसाचा उपयोग करता येतो. कांदाच्या रसाला चामखीळांवर तासभर लावून ठेवावे. नंतर स्वच्छ थंड पाण्याने धुवावे. दररोज दिवसातून हे २-४ वेळा करावे.

कोरफड : त्वचेला सतेज ठेवणे, सुंदर ठेवणे तसेच अनेक आजारांवर कोरफड रामबाण औषध आहे. याव्यतिरिक्त

शरीरावरील तीळ आणि चामखीळाचा नायनाट पण कोरफड करते. ताच्या कोरफडीचा जेल तीळ किंवा चामखीळ असलेल्या भागांवर लावावा आणि पट्टीने बांधून ठेवावे. नंतर तासाभराने पुसून किंवा धुऊन घ्यावे. दररोज दिवसातून किमान ३-४ वेळा हे करावे. तीळ आणि चामखीळाचा नायनाट होतो.

केळे : केळे खाण्यासाठी, केसांची चमक वाढवण्याव्यतिरिक्त त्वचा चमकदार, सतेज बनवण्यासाठी तसेच चामखीळाचा नायनाट करण्यासाठी वापरण्यात येतं. केळे बारीक करून त्याला चामखीळावर लावावे. दररोज असे केल्यास चामखीळ नाहीसे होतात.

एरंडेल तेल : एरंडेल तेल पोटासाठीच औषधी तर आहेच, त्वचेस निरोगी ठेवण्याच्या कामाव्यतिरिक्त तीळ आणि

पण नाहीसे होतात.

अननसाचा रस : अननसात अँसिड असते, जे शरीरावरील तीळ, चामखीळ काढण्यास उपयुक्त असते. अननसाचा गर किंवा रस चामखीळावर कापसाच्या सहाय्याने लावावा. काही काळ तसेच ठेवून स्वच्छ पाण्याने धुऊन घ्या.

फ्लॉवर (फूलकोबी)चे तुकडे : फ्लॉवरमधील व्हिटॅमिन ‘सी’ शरीरावरील तीळ आणि चामखीळांचा नायनाट करण्यास उपयुक्त असते. फ्लॉवरचा रस काढून तो चामखीळावर लावावा. अर्ध्या किंवा एका तासाने पाण्याने धुऊन घ्यावे आणि पुसून घ्यावे. चामखीळ आणि तीळ नाहीसे होतील.

स्ट्रॉबेरी : स्ट्रॉबेरी तर सगळ्यांना आवडतेच. मग ते फळ असो किंवा आइसक्रीमच्या रूपात सगळ्यांनाच ती आवडते. यात असलेले पोषक तत्त्व

चामखीळ आणि तिळांचा नायनाट करण्यास सक्षम असतात. यासाठी स्ट्रॉबेरीचे बारीक तुकडे करून त्या जागेस लावून चोळावे. नियमित असे केल्यास चामखीळ जाते.

बटाटा : बटाट्याने शरीरातील काळे डाग जातात. तसेच चामखीळ आणि तीळ काढण्यासही उपयोगी असते. यामध्ये क्लिचिंगचे गुणधर्म आढळतात. बटाट्याचे काप करून चामखीळ असलेल्या ठिकाणी बँडेज करून बांधावे. ७-८ दिवस असे दररोज करावे. चामखीळ आणि तीळ असल्यास आपोआप बँडेजबरोबर निघून जाई.

लिंबाचा रस : लिंबाचा वापर सौंदर्यवर्धनासाठी केला जातो. व्हिटॅमिन सी असल्याने तो त्वचेस फायदेशीर आहे. लिंबाच्या रसाला कापसाने चामखीळावर लावावे आणि टेप लावून ठेवावी. काही मिनिटांनंतर हे काढून घ्यावे. दररोज दिवसातून किमान २-३ वेळा असे केल्यास चांगला परिणाम मिळतो.

बेकायदा बांधकामांविरुद्ध ‘ठाणे पॅटर्न’... कारवाईबाबत उच्च न्यायालयाचे खडे बोल

■**मुंबई(बातमी/लेख प्रीती दीपक नाईक)** : 'निवाणींची कारवाई करून बेकायदा बांधकामांना चाप लावला नाही, तर ठाणे शहरही गेलोच समजा. कोणतीही परवानगी न घेता मोठ्या प्रमाणात बेकायदा बांधकामे होत आहेत. यामागे संघटित टोळी असल्याचे दिसत आहे आणि त्यांचे अधिकाऱ्यांसोबत संगनमत असल्याशिवाय हे शक्यच नाही...'. अशा कठोर शब्दांत मुंबई उच्च न्यायालयाने गुरुवारी ठाणे महापालिकेची कानउघडणी केली. 'आता ठोस व व्यापक कारवाईसह 'ठाणे पॅटर्न' प्रस्थापित करून राज्यातील शहरांना धडा घालून द्या', असे खडे बोलही न्यायालयाने ठाणे महापालिकेला सुनावले.

ठाणे महापालिकेच्या हद्दीतील शिळ गावातील ज्येष्ठ नागरिक सुभद्रा टाकळे यांच्या जवळपास साडेपाच एकर जमिनीवर महापालिकेच्या कोणत्याही परवानगीविना तब्बल १७ बेकायदा इमारती उभारण्यात आल्या. तरीही त्याकडे महापालिका प्रशासनाने काणाडोळा केल्याचे पाहून न्या. गिरीश कुलकर्णी व न्या. आरिफ डॉक्टर यांच्या खंडपीठाने खरडपट्टी काढली होती. तसेच न्यायालयातील अधिकाऱ्यांसमक्ष तपासणी करून कारवाईची पावले उचलण्याचे निर्देश महापालिका आयुक्तांना दिले होते. त्यानुसार, आयुक्तांनी गुरुवारी ज्येष्ठ वकील आशुतोष कुंभकोणी व अॅड. मंदार लिमये यांच्यामार्फत कारवाईचा अहवाल दिला. त्याचवेळी

याच परिसरातील फिरोझ बद्दुद्दीन खान यांनी सन २०२३मध्ये केलेली याचिकाही खंडपीठासमोर सुनावणीस आली. 'माज्या मालकीच्या जमिनीच्या ठिकाणी मोठे तळे होते. काहींनी

दहा इमारती जमीनदोस्त

'शिळ गावातील संबंधित जमिनीवर १७ नळे, तर २१ बेकायदा बांधकामे असल्याचे तपासणीनंतर आढळले. १० इमारती पूर्ण जमीनदोस्त केल्या असून दोन इमारतीचे ८० टक्के बांधकाम तोडले आहे. उर्वरित पाच इमारतींमध्ये थोडे फार रहिवासी राहत असल्याने अशतः तोडकाम केले आहे. तसेच वीज, पाणी तोडण्याची कारवाई केली आहे. ४४ रहिवाशांनी एका याचिकेमार्फत दाद मागून २३ जूनपर्यंत मुदत मागितली होती. उच्च न्यायालयाने त्यांना तशी लेखी हमी देण्यास सांगितले. मात्र, त्यांच्यापैकी केवळ १४ जणांनीच हमी दिली असल्याने त्यांच्यापुरतेच अंतरिम संरक्षण आहे', अशी माहिती अॅड. कुंभकोणी यांनी खंडपीठाला दिली.

थातुरमातुर कारवाई केली', असा आरोप खान यांनी वकिलांमार्फत केला. त्यांनी आपल्या याचिकेत महापालिकेच्या अधिकाऱ्यांवर भ्रष्टाचाराचे आरोपही केले आहेत.

'बेकायदा इमारतीचे बांधकाम जोत्यापर्यंत झाल्याचे दिसले की, अधिकारी नोटीस देतात. त्यानंतर सहा-सात मजली बांधकाम होऊनही ती फाईलमध्येच राहते. पुढची कारवाई जाणीवपूर्वक टाळली जाते. त्यानंतर इमारतीतील घरे विकली जातात आणि अवैध बांधकाम करणारा नामानिराळा राहतो. शेवटी फटका बसतो तो फसल्या गेलेल्या घरग्राहकांना. या अशा अवैध प्रकारांपैकी ९० टक्के प्रकार आयुक्तांपर्यंत पोहोचत नसतील. कारण नोटीसा पाठवल्या, एफआयआर दाखल केला, असे त्यांना सांगितले जात असेल. त्यामुळे आता आयुक्तांनी अवैध बांधकामांविषयी प्रभागनिहाय नियमित आढावा घ्यावा, अशी वेळ आली आहे. तसेच त्यांनी

अधिकाऱ्यांना बोलवून आता बसस... अशी सांगायची वेळ आली आहे', अशा शब्दांत खंडपीठाने यावेळी नाराजी व्यक्त केली.

१ परिसंडळांमध्ये नऊ समित्या

'या अवैध बांधकामांवरील कारवाई सुरूच राहील. त्याशिवाय संपूर्ण ठाणे महापालिका हद्दीतील नऊ परिसंडळांमधील हरित क्षेत्र व ना-विकास क्षेत्रातील बेकायदा बांधकामांचा शोध घेण्यासाठी नऊ समित्या स्थापन केल्या आहेत. तसेच उच्च न्यायालयाने न्यायाधीशांमार्फत लावलेल्या चौकशीत संपूर्ण सहकार्य करत आहोत. त्यासाठी महापालिकेचा नोडल अधिकारी नेमण्यात येईल', अशी ग्वाहीही आयुक्तांतर्फे न्यायालयात देण्यात आली.

■**मुंबई** : मुंबईतील मिठी नदीतील गाळ काढण्याच्या कंत्राटाशी संबंधित ६५ कोटी रुपयांच्या घोटाळ्यात अटक झालेल्या एका कथित मध्यस्थाने येथील सत्र न्यायालयात जामीन अर्ज दाखल केला आहे. शुक्रवारी, आरोपी केतन कदम यांच्या जामीन अर्जावर अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश एन जी शुक्ला यांच्यासमोर सुनावणी झाली, त्यांनी सरकारी वकिलांकडून उत्तर मागितल्यानंतर प्रकरणा २७ जूनपर्यंत तहकूब केले. या प्रकरणात जामीन मिळविण्याचा आरोपीचा हा दुसरा प्रयत्न आहे ज्यामध्ये अमलबजावणी संचालनालय (ईडी) आणि मुंबई पोलिसांनी घोटाळ्यातील मनी लॉईंग्जच्या दृष्टिकोनातून अनेक वेळा चौकशी केली आहे. यापूर्वी, दंडाधिकारी न्यायालयाने कदम यांची याचिका फेटाळून लावली होती, कारण कदम रतपासात अडथळे आणण्याची शक्यता नाकारता येत नाहीर. मुंबई पोलिसांच्या आर्थिक गुहे शाखेने महानगरातून

वाहणाऱ्या आणि वादळी पाण्याच्या सांडपाण्याच्या वाहिनी म्हणून काम करणाऱ्या मिठी नदीच्या गाळ काढण्याशी संबंधित ६५ कोटी रुपयांच्या कथित घोटाळ्याप्रकरणी कंत्राटदार आणि महापालिका अधिकाऱ्यांसह १३ जणांविरुद्ध गुन्हा दाखल केला आहे. या प्रकरणासंदर्भात कदम आणि आणखी एक कथित मध्यस्थ जय जोशी यांना ईओडब्ल्यूने अटक केली होती. जोशी यांना या महिन्याच्या सुरुवातीला सत्र न्यायालयाने जामिनावर सोडले होते.बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या अधिकाऱ्यांनी गाळ काढण्याच्या कंत्राटासाठी निविदा काढल्याचा आरोप पोलिसांनी केला आहे.

पुण्यात तरुणांच्या टोळक्याकडून एकावर जीवघेणा हल्ला, २ जणांना अटक

■**पुणे** : पुणे जिल्ह्यातून सातत्यानं गुन्हेगारीच्या बातम्या समोर येत आहेत. पुण्यात तीन तरुणांच्या टोळक्याकडून रस्त्यावरून जात असलेल्या एकावर कोयत्याने जीवघेणा हल्ला केल्याची घटना घडली आहे. हल्ल्याचे कारण अस्पष्ट आहे. मात्र, ही घटना सीसीटीव्ही मध्ये कैद झाली आहे. पोलिसांकडून २ जणांना याप्रकरणी अटक करण्यात आली आहे. नरेश रामचंद्र तिडगे असे या हल्ल्यात जखमी झालेल्या व्यक्तीचे नाव आहे.

आजूबाजूला असलेल्या नागरिकांनी घटनास्थळी धाव घेताच हल्लेखोर पसार

मिळालेल्या माहितीनुसार, नरेश रामचंद्र तिडगे (वय ४०) हे धानोरी रोड विश्रान्तवाडी परिसरात काम करतात. बुधवारी रात्री ८ वाजण्याच्या सुमारास ३ तरुणांनी कोयत्याने त्यांना अडवून त्यांच्यावर वार करून त्यांना जीवे मारण्याचा प्रयत्न केला होता. आजूबाजूला असलेल्या नागरिकांनी घटनास्थळी धाव घेतली. त्यानंतर हल्लेखोरांनी तिथून पळ काढला. मात्र या हल्ल्यात नरेश जखमी झाले आहेत. याप्रकरणी पोलिसांनी २ जणांना अटक केली आहे. हे दोघेही जण विश्रान्तवाडी परिसरातील असून त्यांचा साथीदार फरार आहे. पोलिसांकडून या प्रकरणी तपास सुरू आहे.

पुण्यात दिवसेंदिवस गुन्हेगारीच्या घटनांमध्ये मोठ्या प्रमाणात वाढ

एकूण परिस्थिती पाहता, सांस्कृतिक शहर म्हणून ओळख असलेल्या पुण्यावर आता गुन्हेगारीचे सावट गडद होत चालले आहे. दिवसेंदिवस गुन्हेगारीच्या घटनांमध्ये मोठ्या प्रमाणात वाढ होत असल्याचं चित्र पाहया मिळत आहे. खून, मारामाऱ्या, चोरी अशी घटना पुण्यात सतत घडत असल्याचे समोर येत आहे. पुणे शहरात पोलिसांच्या

नोंदीनुसार ३८ हजार गुन्हेगार वास्तव्यास असल्याची माहिती देखील देण्यात आली आहे. त्यात सराईत गुन्हेगारांचे प्रमाण आठ ते दहा हजारांपर्यंत असल्याची माहिती देखील समोर आली आहे. पुण्यात गुन्द्यांचे प्रमाणही झपाट्याने वाढत असल्याचे दिसून येत आहे. दरम्यान,

बीडमध्ये गुन्हेगारीचा नवा पॅटर्न, हिंडीओ रेकार्ड करून दहशत माजण्याचा नाद

मस्साजोग येथील सरपंच संतोष देशमुख यांच्या हत्या प्रकरणानंतर बीडमध्ये अनेक विविध मारहाणीचे घटनांतील हिंडीओ समाज माध्यमातून व्हायरल झाले. त्यानंतर मात्र बीडमध्ये किती दहशत आहे याचा महाराष्ट्राने पाढाच वाचला. आता हिंडिओ व्हायरल करणाऱ्या तडणवार पोलिसांची करडी नजर असणार आहे. जो कोणी मारहाणीचा हिंडिओ समाज माध्यमात व्हायरल करेल त्या व्यक्तीला देखील आरोपी करण्यात येईल असा पवित्र बीडचे पोलीस अधीक्षक नवनीत कोंवत यांनी दिला आहे. बीड जिल्ह्यात सरपंच संतोष देशमुख यांच्या हत्या प्रकरणानंतर हाणामारीचे हिंडिओ चित्रित करून समाज माध्यमावर व्हायरल करण्याचा ट्रेंड बनला आहे. या माध्यमातून दहशत पसरविण्याचा प्रयत्न केला जातो. मात्र आता असे हिंडिओ चित्रित करून व्हायरल करणारे बीड पोलिसांच्या रडारवर असणार आहेत. जो व्यक्ती हाणामारीचे हिंडिओ चित्रित करून व्हायरल करेल त्याला देखील आरोपी करणार असल्याचं पोलीस अधीक्षक नवनीत कोंवत यांनी सांगितले आहे. राज्यातील अनेक जिल्ह्यात वादविवाद होतात. हत्या खून किरकोळ मारामाऱ्या देखील आपण पाहत आलोयच. मात्र बीड मधील सतत होत असलेले व्हायरल हिंडिओ त्यामुळे बीडची बदनामी मोठी झाली आहे. व्हायरल हिंडिओ समाज माध्यमात फिरतात आणि बीडमध्ये किती दहशतवादाचा सुरू भरलाय, याची प्रचिती येते. पोलीस अधीक्षकांनी घेतलेल्या या निर्णयावर बीडच्या नागरिकांनी मात्र आनंद व्यक्त केला आहे. संतोष देशमुख हत्याकांड प्रकरण तमाग महाराष्ट्रात गाजले. या प्रकरणानंतर अनेक व्हायरल हिंडिओने अक्षरशः धुमाकूळ घातला. यामुळे नागरिक देखील मोठ्या दहशतीत राहिले. पोलिसांनी घेतलेला हा निर्णय समाजामिमुख असल्याचे बीडचे तरुण सांगतात. बीडची गुन्हेगारी पाहता गुढ विभागाने नवनीत कोंवत या तरुण आयपीएस अधिकाऱ्याला बीडच्या पोलिस अधीक्षक पदाची धुरा सोपवली सली. त्यानंतर मात्र पोलीस अधीक्षकांनी अनेक गॅंगवर मकोकासारख्या कायद्याअंतर्गत कारवाई करत बीडचं दूषित झालेलं वातावरण सावरण्याचा प्रयत्न केलाय. आता चक्क हिंडिओ व्हायरल करणाऱ्यांवरच कारवाईचा बडगा उगारल्यामुळे हाणामारीच्या घटना आणि हिंडिओ व्हायरल करणाऱ्याला रोख बसणार का ? हे पाहणं महत्त्वाचं असणार आहे.

आता भटक्या श्वानांना अन्न देण्यापासून रोखल्यास दंडनीय गुन्हा

प्राण्यांच्या परवान्यासंदर्भातील नियम व अटींचे पालन करणे बंधनकारक असल्याचेही मुंबई महापालिकेने म्हटले आहे.

सर्वोच्च न्यायालय तसेच, भारतीय

'प्राणीप्रेमींनी सामाजिक भानही जपावे'

सानुदायिक प्राण्यांची चांगली सेवा करण्यासाठी कॉलनी अ‍ॅनिमल केअरटेकर म्हणून भारतीय प्राणी कल्याण मंडळामध्ये स्वतःची नोंदणी करावी. या प्राण्यांची सेवा करणाऱ्यांनी भटक्या श्वानांना मुलांच्या खेळण्याच्या जागेत, पादयात्रांच्या जागेत किंवा गर्दीच्या ठिकाणी खायला देणे टाळावे. भटके श्वान किंवा मांजरींना खायला देताना त्या जागेत अस्वच्छता होणार नाही याची काळजी घ्यावी. खायला दिल्यानंतर येथील जागा स्वच्छ करावी. खाद्य देणाऱ्या श्वान प्रेमींनी त्या श्वान किंवा मांजरीचे लसीकरण करण्यासह महापालिकेला मदत करावी.

प्राणी कल्याण मंडळाच्या निदेशानुसार, मालक, अन्न देणारे नागरिक, विविध संस्था आदींसाठी पाळीव व भटक्या प्राण्यांसंदर्भात मुंबई महापालिकेकडून मार्गदर्शक तत्त्वे प्रसूत करण्यात आली

आहेत. ही मार्गदर्शक तत्त्वे मुंबई महापालिकेच्या पशुवैद्यकीय आरोग्य विभागाच्या संकेतस्थळावरही उपलब्ध आहेत. पाळीव प्राण्यांचे मालक प्राण्यांना अन्न देणारे नागरिक, विविध

संस्था आदींनी या मार्गदर्शक तत्त्वांचे पालन करावे, असे आवाहन मुंबई महापालिकेकडून करण्यात आले आहे.

सध्या अनेक नागरिक पाळीव प्राण्यांना सहचर म्हणून ठेवतात. तसेच प्राणीमित्र किंवा कार्यकर्ते भटक्या श्वानांची देखभाल, उपचार आणि अन्नपुरवठा करून संवेदना व्यक्त करतात. मात्र अनेकवेळा पाळीव प्राण्यांचे मालक, भटक्या प्राण्यांचे काळजीवाहक, निवासी कल्याण संस्था व गृहनिर्माण संस्था यांच्यात मतभेद आणि संघर्ष निर्माण होतो. या पार्श्वभूमीवर ही मार्गदर्शक तत्त्वे प्रसूत करण्यात आल्याचे महापालिकेकडून सांगण्यात आले.

■**मुंबई** : भटके श्वान आणि मांजर या समुदाय प्राण्यांना अन्न देणाऱ्या नागरिकांना रोखल्यास किंवा त्रास दिल्यास आता दंडनीय गुन्हा ठरणार आहे. या नागरिकांना अन्ना देण्यापासून रोखू नये, असे मुंबई महापालिकेकडून स्पष्ट करण्यात आले आहे. भटके श्वान किंवा मांजरींना खायला घालणाऱ्यांची ही अडवणूक आहे, अशी टिप्पणी उच्च न्यायालयाने नुकतीच एका प्रकरणात केली होती आणि याबाबत सूचनाही केल्या होत्या. त्यानंतर महापालिकेने याबाबत माहिती दिली. तसेच पाळीव श्वानांसंदर्भात निश्चित करण्यात आलेले कर महापालिकेकडे भरणे आणि पाळीव

मुंबईत वय ४०, वजन ३०...

महिलेच्या अंडाशयातून १० किलोचा ट्यूमर काढला

■**मुंबई** : मुंबईतील छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस भागातील सेंट जॉर्ज रुग्णालयातील डॉक्टरांनी एक आढावात्मक शस्त्रक्रिया केली. त्यांनी ब्रा-फर्ड मार्केट परिसरात राहणाऱ्या ४० वर्षांच्या महिलेच्या अंडाशयातील १०.४ किलो वजनाचा ट्यूमर काढला. डॉ. राजश्री काटके यांनी नऊ दिवसांपूर्वी शीला (नाव बदलले आहे) यांच्यावर शस्त्रक्रिया केली. त्या म्हणाल्या, ‘‘शस्त्रक्रियेपूर्वी त्यांचे वजन ३० किलो होते. शस्त्रक्रियेनंतर ते २० किलोवर आले आहे.’’ डॉक्टरांनी सांगितले की, ‘‘ट्यूमर एवढा मोठा होता की त्यात पाच-सहा बाळं मावतील. त्यामुळे त्यांच्या शरीरातील इतर अवयवांवर दाब येत होता.’’ आजकाल अंडाशयातील ट्यूमरचे लवकर निदान होते. नियमित तपासणी किंवा इतर तपासण्या करताना ते सहज लक्षात येतात. त्यामुळे अशा मोठ्या ट्यूमरचे प्रमाण कमी झाले आहे. शीला म्हणाल्या, ‘‘मला वाटले की लवकर रजोनिवृत्ती आल्यामुळे माझे पोटा वाढत आहे.’’ शीला अविवाहित आहेत. त्या त्यांच्या आई आणि भावांसोबत राहतात. त्यांचे मित्र त्यांना गंमत म्हणून विचारायचे की ‘‘तू गर्भवती आहेस का?’’ काही महिन्यांपूर्वी, त्यांना जेवणानंतर लगेच उलटण्या होऊ लागल्या. त्या खूप अशक्त झाल्या. एका समाजसेवकाने त्यांना सेंट जॉर्ज रुग्णालयात नेले. डॉक्टरांनी तपासणी केली तेव्हा त्यांच्या पोटात अंडाशयातील ट्यूमर असल्याचे निदान झाले. रुग्णालयातील एका डॉक्टरने सांगितले की, १० किलोचा ट्यूमर असल्यामुळे आतडे, फुफ्फुस, यकृत, हृदय, किडनी आणि रक्तवाहिन्यांवर खूप दाब येत होता. अभ्यासातून असे दिसून आले आहे की अंडाशयातील ट्यूमर खूप मोठे असल्यास ते धोकादायक ठरू शकतात. यामुळे कर्करोग होण्याचा धोका असतो. तसेच, आकारामुळे अनेक समस्या निर्माण होऊ शकतात.

हे दैनिक मालक, मुद्रक, प्रकाशक व संपादक – डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक यांनी सोमाणी प्रिंटींग प्रेस, कार्यालय – गाला नं. ४, एन. के. इंडस्ट्रीयल इस्टेट, प्रवासी इंडस्ट्रीयल इस्टेटच्या बाजूला, गेट नं. २, गोरेगाव (पूर्व) मुंबई ४०००६३ (महाराष्ट्र) , येथे छापून रुम नं. १०३, कुणाल कुटीर बी बिल्डींग, नवघर रोड, हनुमान मदिराजवळ, भाईंदर (पूर्व), जि. ठाणे ४०११०५ (महाराष्ट्र) येथे प्रसिद्ध केले. संपादक – डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक, पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांची राहिल, सर्व वाद आणि दावे ठाणे न्यायालयीन कक्षच्या आधील राहतील. (या वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध होणाऱ्या बातम्या /लेख / जाहिराती यांची जवाबदारी संबंधीत वार्ताहर, लेखक, आणि जाहिरात प्रतिनिधी यांच्यावर राहिल.) भ्रमणध्वनी – ७४००००१४७४. Email : marathiekikaran2021@gmail.com

Printed , Published and Owned by **Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik**. Printed at **SOMANI PRINTING PRESS, OFFICE** - Gala No. 4, Near N.K. Industrial Estate, Near Pravasi Industrial Estate, Gate No.2, Goregaon (E), Mumbai 400 063, Maharashtra, Published at Room No. 103, Kunal Kutir, B Building , Navghar Road, Near Hanuman Mandir, Bhayander (East) Dist - Thane, PinCode 401 105, Maharashtra. Editor : **Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik**, Mo.7400001474, Email Id : marathiekikaran2021@gmail.com